

Regeringskansliet
Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

**Yttrande över Ds 2016:35 Ett nytt regelverk för nyanlända
invandrarers etablering i arbets- och samhällslivet (dnr
A2016/01883/I)**

Länsstyrelsen i Västra Götalands län yttrar sig här över
*Departementspromemoria om Ett nytt regelverk för nyanlända invandrarers
etablering i arbets- och samhällslivet*. Yttrandet inleds med övergripande
synpunkter. Därefter lämnas synpunkter på överväganden och förslag
utifrån promemorians disposition.

Övergripande synpunkter

Länsstyrelsen i Västra Götalands län tillstyrker på ett övergripande plan
förslaget om ett nytt regelverk för nyanländas etablering. Länsstyrelsen ser
det överlag som positivt att insatser riktade till nyanlända harmoniseras med
insatser riktade till övriga arbetssökande. Länsstyrelsen är vidare positiv till
att den administrativa bördan minskar för Arbetsförmedlingen och att
förutsättningar för flexibilitet och effektivitet ökar genom att vissa
bestämmelser placeras i förordning istället för lag.

Länsstyrelsen vill dock poängtera att såväl nuvarande system som det nya
förslaget ger handläggare på Arbetsförmedlingen stort inflytande över
utformandet av insatser för den enskilde. Detta ställer höga krav på
Arbetsförmedlingen och enskilda arbetsförmedlare vad gäller kunskap,
kompetens och likabehandling. Det finns indikationer på skillnader i vilka
insatser exempelvis kvinnor respektive män får del av. Länsstyrelsen anser
att det är viktigt att den nyanlände får inflytande över etableringsprocessen
och information kring vilka möjliga vägar som finns in i arbets- och
samhällslivet.

Länsstyrelsen ser även en risk i att rätten till etableringsplan föreslås
upphöra eftersom detta skulle kunna innebära en otydlighet kring vilken
övergripande skyldighet det offentliga har gentemot individen avseende
etableringsinsatser.

Länsstyrelsen noterar att det i konsekvensanalysen saknas en analys av hur
förslagen påverkar barn. Länsstyrelsen anser att en sådan analys i detta fall
vore motiverad.

Författningsförslag

Länsstyrelsen har inga synpunkter på promemorians författningsförslag.

Synpunkter på promemorians förslag och bedömningar

4.4 Rätten till etableringsplan ersätts av anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program

Länsstyrelsen noterar att departementsskrivelsen inte tar upp frågan om socialt stöd för nyanlända. Som nyanländ kan det finnas ett visst behov av stöd av sådan karaktär. Vid etableringsreformens införande år 2010 fanns etableringslotsar som till viss del skulle fylla en sådan funktion. När etableringslotsarna upphörde tydligjordes inte var detta ansvar ligger. Både i nuvarande system och i det nya förslaget finns en risk att det sociala stödet som nyanlända får del av varierar beroende på kommuners och andra aktörers prioriteringar och engagemang. I en ny förordning bör det tydliggöras vilket ansvar kommuner och Arbetsförmedlingen har i detta avseende.

Länsstyrelsen vill också i sammanhanget poängtera att förslaget om att rätten till etableringsplan försvinner innebär att Arbetsförmedlingen får stort inflytande över vilka insatser som den nyanlände får del av. Detta kommer ställa höga krav på de handläggare som arbetar med målgruppen. Länsstyrelsen anser att utformandet av etableringsinsatser bör ske i nära dialog med den nyanlända och i samverkan med berörda aktörer som kommuner, myndigheter och övriga som har ansvar för målgruppen/målgruppens etablering. Detta bör tydliggöras i lagsstiftningen.

4.4.5. Särskilt om aktivitetsrapportering för nyanlända

Det framgår i departementsskrivelsen att den nyanlände ska lämna aktivitetsrapporter till Arbetsförmedlingen i enlighet med vad som anges i den individuella handlingsplanen. Länsstyrelsen anser att samma regler kring aktivitetsrapportering bör gälla för alla nyanlända som deltar i etableringen. Idag är månadsredovisningen ett sätt för den nyanlände att månatligen avrapportera deltagande i aktiviteter till ansvarig myndighet. Det är viktigt att aktivitetsrapporten framöver tar över denna funktion, för att ge både Arbetsförmedlingen och den nyanlände möjlighet till kontinuerlig uppföljning av handlingsplanen.

4.7.2 Ett proportionerligt åtgärdssystem bör införas för nyanlända

Länsstyrelsen är i stort positiv till en harmonisering av ersättningar och åtgärdssystem mellan nyanlända och övriga arbetssökande. Länsstyrelsen anser dock att det är viktigt att åtgärdsregler rörande ersättningar anpassas på ett sådant sätt att de inte försämrar etableringen och att Arbetsförmedlingens samt Försäkringskassans informationsansvar kring ersättning och åtgärder är tydligt.

5.4 Ansvar för etableringsinsatser

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget men har följande synpunkter.

Att rättigheten till etableringsplan, enligt departementsskrivelsen, ska upphöra skulle kunna innebära en otydlighet kring var skyldigheten för etableringen av nyanlända ligger. För att ges rimliga möjligheter till integration och etablering kan gruppen nyanlända under en tid behöva särskilda insatser. Det är mycket viktigt att det finns en tydlighet kring vad en nyanländ kan förvänta sig och vilken aktör som har det övergripande ansvaret. Det är även viktigt att det finns en sammanhållning och informationsöverföring mellan olika insatser och kartläggningar samt att antalet myndighetskontakter är så få som möjligt. Länsstyrelsen anser att det i utformandet av en ny förordning bör tas hänsyn till ovanstående.

5.5 Nyanlända som ska omfattas av statens ansvar

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Länsstyrelsen ställer sig positiv till att nyanlända som fyllt 18 men inte 20 och som saknar föräldrar i landet inte längre ska omfattas av etableringsinsatser. Ensamkommande unga som inte slutför gymnasiet kan få svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Skolans ansvar kring denna målgrupp kan behöva tydliggöras då målgruppen kan ha särskilda behov.

Länsstyrelsen vill, likt departementsskrivelsen, poängtera vikten av att personer med tidsbegränsade uppehållstillstånd kan ta del av etableringsinsatser och att ersättning för deltagande kan utgå under tiden som prövning av ett nytt uppehållstillstånd pågår.

5.7 Främja samverkan mellan berörda aktörer

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget med följande tillägg.

Länsstyrelsen delar utredningens slutsats att länsstyrelserna även framgent bör stödja samverkan mellan berörda aktörer. Etableringen av nyanlända är komplex och många aktörer är involverade, vilket ställer höga krav på samordning och samverkan. En större tydlighet kring Länsstyrelsens samordnande roll hade dock varit önskvärd. Länsstyrelsen vill därför föreslå att samverkansuppdraget förtydligas och lyfts fram även i andra myndigheters uppdragsbeskrivningar.

7.4 SGI-skydd för nyanlända som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Länsstyrelsen vill dock understryka att regler kring sjukpenninggrundande inkomst som innebär att rätt till ersättning kan gå förlorad behöver kommuniceras tydligt till den nyanlända då regelverket är komplext. Det kan behöva tydliggöras var denna informationsplikt ligger.

Detta yttrande har beslutats av länsöverdirektören Lisbeth Schultze, efter föredragning av enhetschefen Talieh Ashjari. I den slutliga handläggningen har även deltagit integrationsutvecklaren Oskar Johansson. I handläggningen i övrigt har integrationsutvecklaren Anna Ahlborg, integrationsutvecklaren Margaretha Johnsson och integrationshandläggaren Love Lundin deltagit.

Lisbeth Schultze

Talieh Ashjari

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Kopia: a.registrator@regeringskansliet.se